ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ගැසට් පත්‍රය

අති විශෙෂ

අංක 2269/54 - 2022 මාර්තු මස 03 වැනි බ්‍රහස්පතින්දා - 2022.03.03

(රජයේ බලයපිට ප්‍රසිද්ධ කරන ලදී)

I වැනි කොටස: (I) වැනි ඡෙදය - සාමාන්‍ය

රජයේ නිවේදන

2018 අංක 34 දරන හානිපූරණය සඳහා වන කාර්යාලය පනතේ 2(අ) සහ 11(1)(උ) වගන්තිවලට අනුකූලව හානිපූරණය සඳහා වන කාර්යාලය විසින් සකස් කොට ඇති සහ අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් අනුමත කර ඇති

හානිපූරණ ප්‍රතිපත්ති හා මාර්ගෝපදේශයන් - 2021

ප්‍රතිපත්ති

රටේ විවිධ පළාත්වල පැවැත්වූ තොරතුරු දැනගැනීමේ වැඩසටහන් මගින් උතුරු නැගෙනහිර, දකුණ හෝ බස්නාහිර ආදී කුමන පළාතක වෙසෙන තැනැත්තන් වුව ද, පීඩාවට පත් තැනැත්තන් අතර ඇති සම අවශ්‍යතා අනාවරණය කරගැනීමට හැකිවිය. මෙහි දක්වා ඇති ඇතැම් කරුණු සමස්ථයක් ලෙස ගත් කළ පුළුල් ප්‍රජාවන් සඳහා පොදු බව සඳහන් කළයුතු අතර සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස හානිපූරණයන් ලෙස ලබා දිය හැකි ඇතැම් මැදිහත්වීම් ප්‍රජාවෙහි ඇති පුළුල් කණ්ඩායම්වලට අවශ්‍යවන නමුත් පනත මගින් දක්වා ඇති පරිදි, පීඩාවට පත් තැනැත්තන්ගේ අවදානම් සහිත බවේ වර්ධනය හේතුවෙන් ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතාවලට ප්‍රමුඛත්වයක් ලබා දිය යුතු වේ.[1]

පීඩාවට පත් තැනැත්තන්ගේ ජීවිත නැවත ගොඩනැංවීමට හා ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කිරීමට රජය විසින් කුමන ආකාරයේ සහන පියවරයන් හා ආධාර ලබාදිය යුතු ද යන කරුණ සැලකිල්ලට ගනිමින් එමගින් අනාගත පරපුර ඇතුළත් සියලු ශ්‍රී ලාංකිකයන්ගේ සුබසිද්ධිය සහ ආරක්ෂාව වර්ධනය කිරීම උදෙසා, අවශ්‍යතාව මත පදනම්ව පහත ආකාරයේ හානිපූරණයන් ප්‍රදානය කරනු ලැබේ.

1. ජීවනෝපාය ආධාර

ජීවනෝපාය ආධාර උත්පාදනය කිරීම කඩිනම් අවශ්‍යතාවයක් ලෙස හඳුනාගෙන ඇත. ආර්ථික බලගැන්වීම තුළින් පීඩාවට පත් තැනැත්තන්ගේ ජීවිත නැවත ගොඩනැංවීම හා ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කරගැනීමට හා අර්ථවත් ලෙස ඔවුන්හට සහයවීමට හැකි තරමේ ප්‍රායෝගික පියවර හා වැඩසටහන් ක්‍රියාවට නැංවීම මෙයින් අදහස් වේ. එක් අතකින් මෙය පීඩාවට පත් තැනැත්තන් හට ඔවුන්ගේම වැඩපිළිවෙලක් ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා ඔවුන්ව බලගන්වන අතර, අනෙක් අතට මේ මගින් ඔවුන් රජයේ දීමනාව මත යැපීම තුරන් කර දැමිය හැක. පීඩාවට පත් තැනැත්තන්ගේ ජීවනෝපාය ආධාර සඳහා පහත දක්වා ඇති ආකාරයේ මැදිහත්වීම් දායක වනු ඇත.

- ගොවි ප්‍රජාවන්හට සහයවීම සඳහා වාරිමාර්ග/ කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා ජල සැපයුම්වලට ප්‍රවේශ ලබා දීම;
- පීඩාවට පත් තැනැත්තන් රජය විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන දරිද්‍රතාවය අඩුකිරීමේ විවිධ වැඩසටහන් සඳහා ඇතුළත් කිරීම;
- විපතට පත් ප්‍රදේශවල ජීවනෝපාය මාර්ග හා ස්වයං රැකියා අවස්ථා උත්පාදනය කිරීම.

[1] 12(1) (ඇ) (viii) වගන්තිය

2. වන්දි හා මූල්‍යාධාර

වන්දි ප්‍රදානය මගින් විශේෂයෙන්ම පීඩාවට පත් තැනැත්තන්ගේ ජීවිත පෙර තිබූ තත්ත්වයට ප්‍රතිෂ්ඨාපනය හා නැවත පිහිටුවිය නොහැකි වුව ද, කාලීන හා ප්‍රමාණවත් වන්දියක් ලබා දීම ඔවුන්ගේ ජීවිත නැවත ගොඩනැංවීමට හැකියාවක් ඇති කිරීම සඳහා වන වැදගත් අංගයකි. අර්ථවත් සමාජ ආරක්ෂණ පද්ධතියක් ස්ථාපනය කිරීම තවත් වැඩසටහනක් වේ. දිළිඳුකමේ මට්ටම හා පීඩාවට පත් තැනැත්තන්ගේ අවශ්‍යතාව මත පදනම්ව මාසික ආරක්ෂණ දීමනා යෝජනා ක්‍රමයක් ස්ථාපනය කිරීම, ණය පියවීමට හැකියාවක් නොමැති පීඩාවට පත් තැනැත්තන් හට ඔවුන්ගේ මූල්‍යමය ණය සඳහා සහය හෝ ණය සහන ආධාර ලබා දීම, හෝ ඔවුන්ගේ ණයගැතිබව අවම කිරීම සඳහා පියවර ගැනීම තවත් අත්‍යාවශ්‍යම මැදිහත්වීමක් ලෙස දැක්විය හැකිය. සම්පත් සුලභතාවය මත හානිපූරණයන් සැපයීමේ අවශ්‍යතාවය සලකා බැලීමේදී[2], ජීවිත හානි සඳහා මූල්‍යමය වන්දි ලෙස ලබා දිය හැකි වන්දි මුදලක් තීරණය කර ඒ අනුව වන්දි මුදල් ප්‍රදානය කිරීමත් හා ආබාධිත තත්ත්වයන්ට පත් තැනැත්තන් සඳහා ද සමානුපාතික ලෙස වන්දි මුදල් ලබා දීම වැදගත් වේ. මේ සම්බන්ධයෙන් වන නිර්දේශයක් මාර්ගෝපදේශවල සඳහන් කර ඇත.

3. ඉඩම් අයිතිය නැවත ලබාදීම

ඉඩම්වල අයිතිය නැවත ලබාදීම ශ්‍රී ලාංකික සමාජයේ සුවිශේෂී වැදගත්කමක් ඇති දෙයකි. පීඩාවට පත් තැනැත්තන් ඉඩම්වල අයිතීන් සම්බන්ධයෙන් පහත ආකාරයන් අනුව විපතට පත් වී ඇත. -

(i) ඉඩම් පවරා ගැනීමේ නීති යටතේ රජය විසින් නීත්‍යානුකූලව පවරාගත් ඉඩම්වල අයිතිකරුවන් හා වන්දි නොලද පුද්ගලයන් ;

(ii) ඉඩම් පවරා ගැනීමේ නීති මගින් හැර පොදු/ රජයේ කරුණු සඳහා පවරාගත් ඉඩම්වල හිමිකරුවන් සහ වෙනත් කිසිදු ආකාරයකින් වන්දි නොලද හෝ විකල්ප ඉඩම් නොලැබුණු අය.

ඉහත අවස්ථාවලදී, නීත්‍යානුකූල හිමිකරුවන්හට ඉඩම් මුදාහැරිය හැකි විට කඩිනමින් එම ඉඩම් මුදාහැරීම සහ ඉඩම් මුදාහැරිය නොහැකි අවස්ථාවලදී ඒවායේ නීත්‍යානුකූල හිමිකරුවන්හට කඩිනම් වන්දි ගෙවීමක් හෝ වෙනත් විකල්ප ඉඩම් ලබාදීම මගින් ඉහත ගැටලුව අවම කරගත හැකිවනු ඇත.

ගැටුම් අතරතුර දී හෝ අස්ථානගත වීම හේතුවෙන් අවශ්‍ය ලිපිලේඛන නොමැති වීම නිසා නැවත ඉඩම් ලබා ගැනීමේදී හෝ වන්දි සුරක්ෂිත කරගැනීමට උත්සාහ දැරීමේ දී නිලධාරිවාදය හේතුවෙන් අපහසුතාවන්ට මුහුණ පෑ ඇතැම් පීඩාවට පත් වූ තැනැත්තන් විසින් මතුකළ ගැටලුවලට ප්‍රතිචාර දැක්වීම පිණිස ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලයේ මැදිහත්වීම වැදගත් වේ. එවැනි පීඩාවට පත් තැනැත්තන් හට ඉඩම් ලියාපදිංචි කිරීමේ කාර්යාලය විසින් පවත්වාගෙන යන ලේඛන උපයෝගී කරගනිමින් ඔවුන්ගේ අයිතිය තහවුරු කිරීම සඳහා සහය ලබා දිය හැකිය. ඉඩම් ලියාපදිංචි කිරීමේ කාර්යාලය සතුව එවැනි ලේඛන නොමැති විට ඉඩම්වල අයිතිය තහවුරු කිරීම සඳහා වන සරල ක්‍රමවේදයක් ඇති කිරීම පිළිබඳව ද සැලකිළිමත් විය හැකිය. ඉඩම් පවරා ගැනීමේ නීති යටතේ පීඩාවට පත් තැනැත්තන් හට ඔවුන්ට ලැබිය යුතු වන්දි මුදල් ලබා දීමේ දී අදාළ අධිකාරීන්වල සහය ලබා දීම මගින් මෙවැනි ගැටලු කඩිනම්ව විසඳිය හැකි වනු ඇත.

හානිපූරණ විධික්‍රමයක් ලෙස ඉඩම් නැවත පවරාදීම ඇතුළත් කිරීම මගින්, පීඩාවට පත් තැනැත්තන්, විශේෂයෙන්ම කාන්තාවන්, අතර පවතින ඉඩම් නොමැතිකම හා හිමිකාරිත්වයේ මූලාශ්‍ර නිසා හටගත් දරිද්‍රතාවය සහ අවස්ථාවන් හිඟබව ආදී ගැටලුවලට පිළියම් යෙදීමට ද හැකියාවක් ලැබෙනු ඇත.

4. නිවාස සැපයීම

මහජන තොරතුරු විමසීමේ වැඩසටහන් අතරතුර හඳුනාගැනීමට හැකි වූ තවත් කරුණක් නම් පීඩාවට පත් තැනැත්තන්ගේ ජීවිත සාමාන්‍ය තත්ත්වයට ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කිරීමේ දී වැඩිදුර බාධාවක් ලෙස විශේෂයෙන්ම උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල පවතින නිවාස හිඟකම දැක්විය හැකිය. එවැනි පීඩාවට පත් තැනැත්තන් තුන් ආකාරයකි :

1. කිසිදු නිශ්චල දේපළක් නොමැති තැනැත්තන් ;
2. ඉඩමක් ඇතත් නිවසක් සාදා ගැනීමට ප්‍රමාණවත් අරමුදල් නොමැති තැනැත්තන් ;
3. ඔවුන්ගේම නිවසක් තනා ගැනීමට රජය විසින් පාර්ශවික සහයක් ලබාදුන් නමුදු නිවස තනා අවසන් කිරීමට එම අරමුදල් ප්‍රමාණවත් නොවන තැනැත්තන්.

[2] 12(1) (ඇ) (v) වගන්තිය

රජය මගින් ක්‍රියාත්මක කරගෙන යනු ලබන සැමට සෙවණක් යන ප්‍රතිපත්තිය නිසා නිවාස නොමැති පීඩාවට පත් තැනැත්තන් හට නිවාස ඉදිකරගැනීමට අත්වැලක් වනු ඇත. රජය විසින් නව නිවාස ඉදිකර දීම හෝ තිබූ නිවාස යළි ඉදිකිරීම හෝ, පීඩාවට පත් වූවන්ට තමන්ගේ ම නිවසක් තනා ගැනීමට අවශ්‍ය වන අර්ථවත් මූල්‍යමය ආධාර ලබා දීම හෝ අවතැන් වූවන් හට නව නිවාස ලබා දීම ආදිය මේ සඳහා ගත හැකි අවශ්‍ය පියවරක් ලෙස දැක්විය හැකිය. මෙහිදී "අර්ථවත් මූල්‍යමය ආධාර" ලෙස දක්වා ඇත්තේ පීඩාවට පත් තැනැත්තන්ගේ ජීවන තත්ත්වය සේම භූගෝලීය අවශ්‍යතා මත පදනම්ව ප්‍රතිලාභීන්හට නිසි වාසස්ථානයක් ලබාදීමයි.

5. ප්‍රජා යටිතල පහසුකම් වැඩිදියුණු කිරීම

හානිපූරණ වැඩසටහන්වලදී අවධානය යොමු කළ යුතු තවත් ක්ෂේත්‍රයක් නම් ජනාවාසයන් තුළම ප්‍රවේශ මාර්ග, පාලම්, පානීය ජලය, සනීපාරක්ෂක පහසුකම්, පොදු ප්‍රවාහනය, රෝහල්, සායන සහ පාසල් ආදී ප්‍රජා යටිතල පහසුකම් හා මූලික පහසුකම් හිඟවීමේ ගැටලුවයි. මෙවැනි පීඩාවට පත් තැනැත්තන් බොහෝ ප්‍රමාණයක් වෙසෙන අවධානයට යොමු නොවූ ප්‍රදේශ ඉලක්කගත උපකාර හා ආධාර ලබාදිය යුතු ප්‍රදේශ වේ.

ඇතැම් ප්‍රදේශවල ද්විතීය පාසල් අධ්‍යාපනය සඳහා පහසු ප්‍රවිශ්ට මාර්ග නොමැතිවීමේ ගැටලුවට පිළියම් යෙදීම සඳහා මාර්ග පිළිසකර කිරීම, ප්‍රවාහන පහසුකම් සැපයීම ඇතුළු පහසු ප්‍රවිශ්ට මාර්ග සකසා පහසුකම් සැපයීම ද අවශ්‍ය වේ. සිසුවියන්ට පාසල් පැමිණිය හැකි පරිදි, දුෂ්කර ප්‍රදේශවල පාසල් සඳහා යෝග්‍ය සනීපාරක්ෂක පහසුකම් ලබාදීම ද අත්‍යාවශ්‍ය වේ. යම් ප්‍රදේශයන්හි හා අන්තර් ගම්මාන ආශ්‍රිතව පෙර පාසල් පිහිටුවීම ද සිදු කළ හැකි තවත් මැදිහත්වීමකි.

ඉහත සඳහන් අවස්ථාවන්වල දී අවධානයට ලක් නොවන දුෂ්කර අන්තර් ජනාවාස සඳහා ප්‍රජා යටිතල පහසුකම් හා මූලික අවශ්‍යතා වන මාර්ග, පාලම්, පානීය ජලය, ළිං, පොදු පහසුකම්, ප්‍රජා ශාලා, පොදු ප්‍රවාහනය, රෝහල සහ/හෝ සායන, පාසල් ඇතුළු ප්‍රජා යටිතල පහසුකම් ඇතුළු අනෙකුත් මූලික පහසුකම් ලබාදීම ආදී වැඩපිළිවෙලවල් හානිපූරණ වැඩසටහන්වලට ඇතුළත් කිරීම මගින් පීඩාවට පත් තැනැත්තන් හට ඔවුන්ගේ ජීවිත ප්‍රතිෂ්ඨාපනය හා ගොඩනංවා ගැනීමට බෙහෙවින් උපකාරී වනු ඇත.

6. පරිපාලන සහන

ගැටුම් අතරතුර හෝ අවතැන්වීම හේතුවෙන් පීඩාවටපත් තැනැත්තන් බොහෝ ප්‍රමාණයකට ඔවුන්ගේ වැදගත් ලියකියවිලි අහිමි වී ඇත. එම නිසා, ලේඛන ක්‍රියාවලිය තවත් සරල ක්‍රියාපටිපාටියක් අත්‍යාවශ්‍ය වේ.

කාලානුරූපීව අත්‍යාවශ්‍ය ලේඛන කටයුතු සිදුකිරීම සඳහා අදාළ අධිකාරීන් විසින් පීඩාවටපත් තැනැත්තන් හට ලබාදෙන සහය පුළුල් කර ඇත. උදාහරණයක් ලෙස මෙම ගැටලුව අවම කිරීම සඳහා අතුරුදහන් වීමේ සහතිකය, මරණ සහතිකය, අවශ්‍ය කරන අනෙකුත් පරිපාලන ලේඛන මෙන්ම ඡන්ද ලැයිස්තුවෙහි ලියාපදිංචිය, දේපළ සඳහා ඔප්පු විධිමත් කිරීම සහ රියදුරු බලපත්‍ර හා ජාතික හැඳුනුම්පත් නිකුත් කිරීමේ පහසුකම ආදිය සඳහා සහාය ලබාදීම අවශ්‍ය වේ.

7. මනෝ සමාජීය සහාය

සෞඛ්‍යමත් හා සාමකාමී ජාතියක් මූලිකවම සෑදී ඇත්තේ සිතින් මෙන් ම ගතින් ද සෞඛ්‍ය සම්පන්න ජනතාවකගෙනි. ඒ අනුව නන් අයුරින් කම්පනයට පත්වූ පීඩාවට පත් තැනැත්තන් සඳහා මනෝ සමාජීය සහාය ලබාදීම මගින් මානසික නිදහස හා එවැනි පීඩා ව්‍යක්ත කිරීමෙහිලා ප්‍රවිශ්ට වීමේ අවශ්‍යතාවයක් ඇත. විශේෂයෙන්ම ලිංගික ප්‍රචණ්ඩත්වය හා සම්බන්ධ ගැටලුවලට මුහුණ පෑ කාන්තාවන්හට ලිංගික සංවේදීතාව සැලකිල්ලට ගනිමින් මනෝ සමාජයීය සහාය ලබාදීමේ දී අර්ථවත් සහායක් ලබාදීමට නම් මෙය වටිනාකමක් සහිත බව සනාථ කරනු ඇත.

විශේෂඥයන් විසින් පෙන්වාදෙන පරිදි මනෝ සමාජයීය සහාය අවශ්‍ය වන අයගෙන් වැඩි ප්‍රතිශතයක් සාපේක්ෂ වශයෙන් සුළු ආකාරයේ හෝ මානසික ගැටලුවලින් පීඩා විඳින අතර, සුළු ප්‍රමාණයක් සංකීර්ණ මානසික/ මනෝමය තත්ත්වයන්ගෙන් පීඩාවිඳිනු ලබයි. එවැනි තැනැත්තන් සඳහා විශේෂඥ උපදේශනය හෝ මනෝ වෛද්‍යවරුන්ගේ/ මනෝ චිකිත්සකවරුන්ගේ ප්‍රතිකාර අත්‍යාවශ්‍ය වේ. මෙහිදී විවිධ ආකාරයේ අවශ්‍යතාවන් ගැන සැලකිලිමත් වෙමින් මනෝ සමාජයීය සහාය පුළුල් කළ හැකිවන සේ, අවශ්‍ය විවිධ මට්ටම්වල මැදිහත්වීම් තක්සේරු කිරීම සහ සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය හා හැකි අවස්ථාවන්හි දී අනෙකුත් රාජ්‍ය ආයතන හරහා දැනට පවතින රජයේ සම්පත් ඇතුළත් කරමින් ක්‍රියාත්මක කළ හැකි නිර්දේශක පද්ධතියක් සකස් කිරීම අවශ්‍ය වේ.

මානසික රෝග පිළිබඳ ඇති දුර්මත හා මානසික සෞඛ්‍ය සහ මනෝ සමාජයීය සහාය පිළිබඳ ඇති අඩු දැනුවත්කම හේතුවෙන්, මනෝ සමාජයීය සහාය ලැබිය යුතු තැනැත්තන්, ඔවුන්ට මනෝ සමාජයීය සහාය ලබා ගැනීම අවශ්‍යතාවක් ලෙස හඳුනානොගනී. එහෙයින්, එවැනි සහාය ඉල්ලීම් මත මුළුමනින්ම රඳා නොපවතින යාන්ත්‍රණයක් මේ සඳහා අවශ්‍ය වේ. පීඩාවටපත් තැනැත්තන්හට උපදේශනය, චිකිත්සාවන් හා අනෙකුත් සහායන් ලබා දීම ආදී වශයෙන් මෙකී සේවාවන්හි විෂය පථය පුළුල් කිරීම විශේෂයෙන්ම අවශ්‍ය වේ.

8. ඒකීයබව, සංහිඳියාව හා ප්‍රචණ්ඩත්වය නැවත ඇති නොවීම වැඩි දියුණුව සඳහා පියවර

හානිපූරණයන් ප්‍රදානය කිරීම මගින් පීඩාවට පත් තැනැත්තන්ගේ තත්ත්වය ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කිරීම සඳහා සහාය ලබා දීම පමණක් නොව, පීඩාවට පත් තැනැත්තන් හට නිමාවක් වෙත ළඟාවීම, හා ප්‍රජාවන් අතර විශ්වාසය ගොඩනැංවීම සඳහා මානසික නිදහස පිළිබඳ වූ හරවත් ක්‍රියාවලියක් ආරම්භ කිරීම වඩාත් වැදගත් වේ. මෙය සමාව ලබාදීම, යෝජනා කිරීම හා ආනුෂංගික ප්‍රතිසන්ධානය සඳහා අත්‍යාවශ්‍ය වේ. මේ මගින් පුරවැසියා හට ඔහු/ඇය නීතිය විසින් ආරක්ෂා කර ඇති බව, හා යම් අවස්ථාවක දී නීතිය උල්ලංඝනය වීම හෝ ඔහුට/ඇයට යම් අයුරකින් හානියක් සිදු වූ විට රජය මැදිහත් වී හානිය සඳහා සහන ලබා දෙන බව හැඟවේ. මූලික වශයෙන්ම, රජය විසින් එකී පුරවැසියන් ආරක්ෂා කරන බවට මෙමගින් වටිනා පණිවුඩයක් ලබා දෙයි.

හානිපූරණයන් ප්‍රදානය කිරීම මගින් කවුරුන් විසින් හානිය සිදු කළේ ද යන්න නොසලකා රටෙහි සියලු පුරවැසියන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා සහනයක් ලබාදීම රජයේ පූර්ණ කාර්යයභාරයක් ලෙස රජය විසින් එහි වගකීම පිළිගනු ලබයි. හානිපූරණයේ මූලිකම අරමුණ නම් තනි හා සමූහ පීඩාවට පත් තැනැත්තන්ගේ අවශ්‍යතා පිළිබඳ අවධානය යොමුකළ ද රට තුළ නැවතත් ප්‍රචණ්ඩත්වය යළි ඇති නොවීම සහතික කිරීම, හා කැබලි වී ඇති ශ්‍රී ලාංකික ජනයා එක්සත් කිරීම වේ. පහත දක්වා ඇත්තේ එක්සත් සමාජයක් තැනීම සඳහා දායකකර ගත හැකි මැදිහත්වීම් වේ :

(i) අධ්‍යාපන පද්ධතිය ප්‍රතිසංධානය කිරීම - බහුවාර්ගික, බහුආගමික පාසල් පද්ධතියක් ප්‍රවර්ධනය කිරීම (දැනට වෙන් වෙන් වශයෙන් පවතින බෞද්ධ, ක්‍රිස්තියානි, මුස්ලිම්, හින්දු යන පාසල් පද්ධතිය නිසා ඒකීය ශ්‍රී ලංකාවක් ලෙස හැඳින්විය හැකි විවිධත්වයකින් හෙබි බහුසංස්කෘතික, බහුවාර්ගික, බහු ආගමික ජාතියක් ඇති කරනවා වෙනුවට සමජාතීය සමාජයන් ප්‍රචාරණය කරයි) ;

(ii) ප්‍රජාවන් හට එකිනෙකා පිළිබඳව ඉගෙනීමට ඉඩ සලසන අන්තර් වාර්ගික හා අන්තර් ආගමික අධ්‍යාපනය ප්‍රවර්ධනය කළ හැකි ලෙසට පාසල් විෂයමාලාව වෙනස් කිරීම, හා ජාතීන් අතර පවතින සමගිය හා සහජීවනයෙහි වටිනාකම පිළිබඳ පාසල් විෂයමාලා පාඩම්වලට ඇතුළත් කිරීම සහ බෞද්ධාගමික ප්‍රතිපත්තියක් වන "අවිහිංසා" ප්‍රතිපත්තිය ("කිසිදු ජීවියෙකුට පීඩාවක් නොකරන්න") ඇතුළු සියලු ආගමික ශාස්තෘවරුන් විසින් උගන්වන ලද ආගමික වටිනාකම් තරුණ සිත්වලට කාවැද්දීම ;

(iii) සියලුම පාසල්වල භාෂාවන් තුනම හැදෑරිය යුතු අනිවාර්ය විෂයයන් බවට පත් කිරීම ;

(iv) භාෂා අයිතීන් සඳහා තත්ත්වාකාර පිළිගැනීමක් ලබාදීම ;

(v) අන්තර් කලාපීය සිසු හුවමාරු වැඩසටහන් දියුණු කිරීම ;

(vi) ජාතීන් අතර සමගිය හා සහජීවනය හා "ශ්‍රී ලාංකික" අනන්‍යතාවය වැඩිදියුණු කිරීමට රාජ්‍ය මාධ්‍ය මගින් (සහ පෞද්ගලික මාධ්‍ය මගින්) රජය විසින් මෙහෙයවනු ලබන ධනාත්මක ප්‍රචාරයක් ලබා දීම (ආගම හා/හෝ ජනවාර්ගිකත්වය මත පදනම් වූ බෙදුණු අනන්‍යතාවයන්වලට විරුද්ධව) ;

(vii) ආයතනික හා ව්‍යුහමය ප්‍රතිසංස්කරණ ;

(viii) රාජ්‍ය සේවයේ මානව හිමිකම් පුහුණුව හා මානව හිමිකම් ප්‍රමිතීන් ප්‍රවර්ධනය කිරීම ;

(ix) නීති ප්‍රතිසංස්කරණය හා අධිකරණ ස්වෛරීභාවය ශක්තිමත් කිරීම ;

(x) ආගමික වැදගත්කමක් ඇති ස්ථාන සහ ආගමික සංකේත ආරක්ෂා කිරීම හා සංරක්ෂණය කිරීම ;

(xi) ප්‍රජාවන් අතර අන්‍යෝන්‍ය අවබෝධය සහ මිත්‍රත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීම (ජාතීන් එකට ජීවත්වීම පිළිබඳව සිංගප්පූරුව විසින් ලබාගත් අත්දැකීම් දෙස බලා රජය විසින් නිවාස සංකීර්ණ ලබාදීමේ දී බෙදීගිය ජාතීන් අතර අන්‍යෝන්‍ය අවබෝධය හා මිත්‍රත්වය ප්‍රවර්ධනය කළ හැකි වන සේ, ජාතීන් සංකලනය කරමින් ජීවත්විය හැකි පරිදි නිවාස ඒකක ලබාදීම) ;

(xiii) අභ්‍යන්තර ජනාවාස ඇතුළුව විපතට පත් ප්‍රදේශවල යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම හා ඒ මගින් පීඩාවට පත් තැනැත්තන් හට රජයේ සංවර්ධන න්‍යාය පත්‍රයේ ඇති සමාන සැලකීම පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීමට හැකි වීම ;

(xiv) පීඩාවට පත් තැනැත්තන් හට අධ්‍යාපනික, පුහුණු හා නිපුණතා සංවර්ධන වැඩසටහන් නිර්මාණය කිරීම ;

(xv) විපතට පත් ප්‍රදේශයන්හි ප්‍රජා සංවර්ධන වැඩසටහන් හෝ සේවාවන් ඇති කිරීම ;

මාර්ගෝපදේශයන්

මූල්‍යමය වන්දි ප්‍රදානය කිරීම හා අනෙකුත් සහන ලබාදීමේ ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ නිර්ණයන් පනතෙහි දක්වා ඇති ප්‍රතිපත්ති මත පදනම් විය යුතුය. විශේෂයෙන්ම, පනතෙහි 11(1) (උ) වගන්තියෙහි සඳහන් ප්‍රතිපාදනයන්ට අනුකූලව, ප්‍රදානය කරනු ලබන හානිපූරණයන් නිර්ණනය කිරීමේ දී පහත මාර්ගෝපදේශයන් අනුගමනය කිරීමට නිර්දේශ කරනු ලැබේ.

1. වින්දිත කේන්ද්‍රීයතාව -

වින්දිතයන් කේන්ද්‍ර කොටගත් හානිපූරණ ප්‍රතිපත්ති පනතෙහි දක්වා ඇත[3]. ඉන් අදහස් වනුයේ තනි හා සාමූහික හානිපූරණයන් ප්‍රදානය කිරීමේදී පීඩාවට පත් තැනැත්තන්ගේ අවශ්‍යතාවන් අර්ථවත් ලෙස ආමන්ත්‍රණය කළ යුතු බවයි. වින්දිත අවශ්‍යතාවයන් වින්දිතයාගෙන් වින්දිතයාට, කලාපයෙන් කලාපයට මෙන්ම අවස්ථාවෙන් අවස්ථාවට වෙනස් වේ. එම නිසා, පීඩාවට පත් තැනැත්තන්ගේ පුද්ගල අවස්ථා මත පදනම්ව හානිපූරණයන් ලබා දිය හැකි ආකාරයේ නම්‍යශීලී හානිපූරණ යෝජනා ක්‍රම යොදා ගත යුතු වේ. පීඩාවට පත් තැනැත්තන්ගේ අවශ්‍යතා මත පදනම්ව විෂයබද්ධ නිර්ණායක උපයෝගී කරගත හැකි ලෙස හානිපූරණ යෝජනා ක්‍රම නම්‍යශීලී හා පහසු ඒවා විය යුතු ය.

2. සන්තාපයේ ස්වභාවය හා ඒවායේ බරපතලකමට අදාළවන නිර්ණායක ඇතුළුව පීඩාවටපත් තැනැත්තන් සඳහා හානිපූරණයන් ලබා ගැනීම පිළිබඳ යෝග්‍යතාවය සඳහාවන නිර්ණායක -

අත්‍යාවශ්‍යම නිර්ණායකය නම් හානිපූරණයන් ලබා ගැනීම සඳහා ඉල්ලුම්කරන පුද්ගලයා පනතෙහි 27 වගන්තියෙහි දක්වා ඇති හේතූන් නිසා තම ඥාතියකුගේ ජීවිතය අහිමිවීමක් නිසා (පනතෙහි 27 වගන්තියෙහි දක්වා ඇති පරිදි) හෝ තුවාලවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස හානියකින් පීඩා විඳි හෝ දේපළ හානිවීමකින් හෝ සමූහයක් ලෙස පීඩා විඳි කණ්ඩායමක් විය යුතුය. තව ද, හානිය පිළිබඳව සත්‍ය සාක්ෂි ඉදිරිපත් කළ යුතු වේ.

පනතෙහි විධිවිධානයන්ට අනුව, හානිය/අහිමිවීම/අලාභය සිදුකරන ලද්දේ කවුරුන් විසින් ද යන්න නොසලකා යම් තැනැත්තෙකු පීඩාවට පත් තැනැත්තෙකු ලෙස සලකා බලනු ලැබේ. උල්ලංඝනය සිදු වූ අවස්ථාවන් පිළිබඳව විමර්ශනය කිරීමට බලයක් හෝ උල්ලංඝනය කිරීම සඳහා වගකිව යුතු පුද්ගලයා හඳුනාගැනීම සඳහා ව්‍යවස්ථාපිත අධිකාරි බලයත් හානිපූරණය සඳහාවන කාර්යාලයට නොමැත.

ප්‍රමාණය හා ස්වරූපය ද ඇතුළුව, සන්තාපයේ ස්වභාවය හා බරපතලකම මත හා සිදු වූ හානියේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පීඩාවට පත් තැනැත්තන් පත් වූ ප්‍රතිඵල තත්ත්වයන් මත පදනම්ව තනි හානිපූරණයන් වෙනස්විය හැකිය. ඒ අනුව, තනි හානිපූරණයන් ප්‍රදානය කිරීමේ දී හානියේ හෝ විනාශයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සිදු වූ පහත කරුණු සඳහා අවධානය යොමු කළ යුතු ය. -

අ. මිය යෑමේ, අතුරුදහන් වීමේ හෝ පවුලේ සාමාජිකයෙකු ආබාධිත බවට පත් වීම නිසා ජීවත්ව සිටින්නන්ගේ මූල්‍යමය තත්ත්වය ;

ආ. මිය යෑමේ, අතුරුදහන් වීමේ හෝ පවුලේ සාමාජිකයෙකු ආබාධිත බවට පත් වීම නිසා ජීවත්ව සිටින පවුලේ සාමාජිකයන්හට අධ්‍යාපන කටයුතු සිදු කරගෙන යෑම සඳහා කොපමණ දුරට සම්පත් අවශ්‍ය ද යන්න ;

ඇ. සිදු වූ හානියේ සහ විනාශයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ජීවනෝපාය මාර්ගයන් සඳහා වූ බලපෑම සහ ආර්ථික බලගැන්වීමේ ක්‍රමෝපායන් සඳහා සහාය ලබා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය ;

ඈ. සිදු වූ චිත්තාවේගී හානියේ බරපතල බව හා නැවත සාමාන්‍ය තත්ත්වයට පත් වීම සඳහා අවශ්‍ය මැදිහත්වීම් ;

ඉ. පුද්ගලයාට සිදු වූ තුවාලයේ බරපතල බව හා ඒ හේතුවෙන් සිදු වූ ආබාධිත බවේ ප්‍රමාණය ;

3. යෝග්‍ය පීඩාවටපත් තැනැත්තන් වෙත සපයනු ලබන හානිපූරණයන්ගේ ආකාරය සහ උචිත අවස්ථාවන්හි දී ඒවා සපයනු ලබන ප්‍රමාණය -

හානිපූරණයන්ගේ ආකාරය ප්‍රතිපත්ති ලේඛනයේ සඳහන් පරිදි මැදිහත්වීම්වල ස්වභාවයෙන් විය යුතු අතර, හානිය ඥාතිවරයකුගේ මිය යෑමක් නිසා ඇති වූවක් ද, පීඩාවට පත් තැනැත්තෙකු හට සිදු වූ තුවාල වීමක් ද, එසේත් නැතිනම් ආබාධිත බවේ ප්‍රමාණය හෝ දේපළවලට සිදු වූ හානියක් හෝ විනාශයක් ද යන්න සලකා බැලීමෙන් අනතුරුව හානිපූරණයන්හි ප්‍රමාණය තීරණය කරනු ලබයි.

පනතෙහි දක්වා ඇති පරිදි, මූල්‍යමය වන්දි පිරිනැමීමේදී සම්පත්වල සුලභතාවය සලකා බැලෙන අතර එය සම්පූර්ණයෙන් එකවර ගෙවීම් කරන්නේ ද, අසමාන කොටස් වශයෙන් ගෙවීම් කරන්නේ ද යන්න තීරණය කළ යුතු ය. වඩාත් බරපතල ආකාරයේ සන්තාපයන්

[3] 12(1)(ඇ) වගන්තිය

ඇති පීඩාවට පත් තැනැත්තන් සඳහා මූල්‍යමය හානිපූරණ ලබාදීම සීමා කිරීමේ අවශ්‍යතාවය ද නිර්ණායකයක් වේ. සෑම අවස්ථාවක දී ම, හානිපූරණයන් ප්‍රදානය කිරීමේදී මාර්ගෝපදේශයක් ලෙස පීඩාවට පත් තැනැත්තන්ගේ යහපත සලකා බලා හානිපූරණයන් ප්‍රදානය කරනු ඇත.

සහනයන්හි ආකාරය හා ප්‍රමාණය තීරණය කිරීමේ දී, යම් පීඩාවට පත් තැනැත්තෙකු විසින් දැනටමත් ලබා ඇති සහනයන් ද සැලකිල්ලට ගනු ඇත.

4. මූල්‍යමය වන්දි සඳහා පීඩාවට පත් තැනැත්තන්ගේ යෝග්‍යභාවය තීරණය කිරීම සඳහාවන නිර්ණායක -

සම්පත්වල සුලභතාවය මත සියලුම පීඩාවට පත් තැනැත්තන් මූල්‍යමය වන්දි සඳහා යෝග්‍ය වේ. මෙය පනතෙහි දක්වා ඇති ප්‍රතිපත්තියකි.

පෙර සිදු වූ සිදුවීම් සඳහා ප්‍රදානය කරනු ලැබූ වන්දි ප්‍රමාණයන් පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීමේදී මරණයක් සඳහා උපරිම රුපියල් මිලියනයක මුදලකුත්, වෛද්‍ය සහතිකය මත පදනම්ව එහි සඳහන් කර ඇති දුබලතාවයේ ප්‍රතිශතය අනුව පූර්ණ ආබාධිත බව සඳහා උපරිම රු. 500,000ක වන්දි මුදලකුත් ආදී වශයෙන් ආබාධිත බවට පත් වූ තැනැත්තන් සඳහා සමානුපාතික ලෙස වන්දි මුදල් ලබා දිය යුතු වේ. මෙම වන්දි මුදල් කාලීන වශයෙන් රුපියලේ අගය වැඩි වීම අනුව කලින් කලට සංශෝධනය කිරීම සිදු කළ යුතු ය.

මූල්‍යමය වන්දි සැලකිල්ලට ගැනීමේ දී, ඇතැම් අවස්ථාවලදී හානිය නිසා ඇති වූ ක්ෂණික විපාක සඳහා අවශ්‍ය පියවර ගනු ලැබ තිබුණ ද, ඇතැම් විට පීඩාවට පත් තැනැත්තන් දිගු කාලීන වෛද්‍ය සහාය හෝ තවදුරටත් ආදායමක් ඉපයිය නොහැකි තත්ත්වයට පත් වී තිබීම හෝ නිවාස හෝ දේපළ අහිමි වී තිබීම ආදී මහත් ලෙස අනාරක්ෂිත බවකින් පෙළිය හැකි බව සැලකිල්ලට ගත යුතු ය. පනතෙහි දක්වා ඇති ව්‍යවස්ථාපිත විධිවිධානවලට අනුකූලව, "පීඩාවට පත් තැනැත්තන්ගේ යහපත" ප්‍රධානතම නිර්ණායකය ලෙස සැලකිල්ලට ගත යුතුය[4]. එම නිසා, උචිත අවස්ථාවලදී ජීවනෝපාය මාර්ග ඇති කිරීම සඳහා අනෙකුත් ස්වරූපවලින් ද මූල්‍යමය සහාය ලබා දිය යුතු වේ.

පරිපාලනමය ප්‍රමාදවීම් හේතුවෙන් මූල්‍යමය වන්දි ප්‍රදානය කිරීමේ ප්‍රමාදයක් ඇති වන අවස්ථාවලදී, පිළිගතහැකි නිර්ණායකයක් මත පදනම්ව පීඩාවටපත් තැනැත්තා හට සාධාරණ අමතර මුදලක් පිරිනැමීම පිළිබඳව ද අවධානය යොමුකළ යුතු ය.

5. නොපමාව ලබා දිය යුතු හානිපූරණයන් සඳහා පීඩාවට පත් තැනැත්තන්ගේ යෝග්‍යතාවය පිළිබඳ නිර්ණායක -

පීඩාවට පත් තැනැත්තන්ට හදිසි වෛද්‍ය අවශ්‍යතා ඇතිවී තිබෙන අවස්ථාවලදී ආර්ථික තත්ත්වය පිරිහී ඇති විටක හා හදිසි තත්ත්වයන් සඳහා මූල්‍ය සම්පත් අවශ්‍ය වන විටක හා පීඩාවට පත් තැනැත්තන්හට වැඩිදුර හානි සිදුවීමේ අවධානමක් ඇති විටක, ඉක්මන් සහන ලබා දී නොමැති නම් නොපමාව ලබා දිය යුතු හානිපූරණයන් ප්‍රදානය කිරීම සැලකිල්ලට ගත යුතු වේ. ළමුන් හා සම්බන්ධ අවස්ථාවල දී ද, කම්පනයවීම් හා චිත්තවේගීය කැළඹීම් වැළැක්වීම සඳහා හදිසි පදනමක් මත සහන ලබාදිය යුතු වේ.

6. පීඩාවටපත් තැනැත්තන්ට විවිධ ආකාරයේ හානිපූරණයන් සැපයීම හෝ ලබාදීම සඳහා සහාය විය හැකි මණ්ඩලයන් -

පනත[5] මගින් දක්වා ඇති පරිදි හානිපූරණය සඳහාවන කාර්යාලය හට යම් රජයකින්, රාජ්‍ය, පළාත් හෝ පළාත් පාලන ආයතනයකින්, හෝ නියෝජිතායතනයකින් හෝ එහි යම් නිලධරයකුගෙන් හෝ වෙනත් යම් තැනැත්තකුගෙන් හෝ පුද්ගල මණ්ඩලයකින්, එහි අරමුණු ඉටු කර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය වන්නා වූ සහාය ඉල්ලා සිටීම සහ ලබා ගැනීමට හැකියාවක් ඇත. ඒ අනුව, හානිපූරණය කාර්යාලය විසින් හඳුනාගත් අවශ්‍යතා සඳහා අවධානය යොමු කොට සන්තාපය සඳහා ප්‍රතිචාර දැක්වීමේ අරමුණින් එක් එක් විෂය සඳහා වගකිවයුතු රේඛීය අමාත්‍යාංශ, රජයේ, පළාත් හෝ පළාත් පාලන අධිකාරීන්, දෙපාර්තමේන්තු සහ නියෝජිතායතන සහ අනෙකුත් සියලුම රජයේ අධිකාරීන්වල සහාය අපේක්ෂා කරනු ඇත.

ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කිරීමට පෙර පවත්වනු ලැබූ තොරතුරු විමසීමේ වැඩසටහන් මත පදනම්ව සහන ලබාදීමේ දී පහත දක්වා ඇති රාජ්‍ය ආයතන වඩාත් යෝග්‍ය බව හඳුනාගෙන ඇත. නිවාස, ඉඩම්, ජීවනෝපාය සංවර්ධන, ළමා හා කාන්තා කටයුතු, මාර්ග සංවර්ධන, සමාජ සේවා, වැඩිහිටි සත්කාර, සෞඛ්‍ය, අධ්‍යාපන, වෘත්තීය පුහුණු හා දිළිඳුකම තුරන් කිරීම ආදී විෂයයන් සඳහා වගකිවයුතු අමාත්‍යාංශ හෝ අනෙකුත් රාජ්‍ය නියෝජිතායතන. මෙහිදී පීඩාවට පත් තැනැත්තන්ගේ අවශ්‍යතා පිළිබඳ තක්සේරු කිරීමක් කිරීමෙන් අනතුරුව ඉහත සඳහන් කරන ලද හා අනෙකුත් රාජ්‍ය ආයතන විසින් ලබාදිය යුතු හානිපූරණයන් පිළිබඳව නිර්දේශයන් සකස් කරනු ඇත.

ඊට අමතරව, යෝග්‍ය ලෙස සහාය ලබා දීම සඳහා ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය පිළිබඳ ගැටලු හා දිළිඳුකම තුරන් කිරීම සම්බන්ධ වැඩසටහන්වල නිරතවන රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවල සහයෝගය ද අපේක්ෂා කළ හැකිය.

---

[4] 12(1)(ඇ)(v) වගන්තිය

[5] පනතේ 11(1)(ක) වගන්තිය

7. සත්‍යාපනය කරන ලද හානිපූරණ සඳහා වන ඉල්ලීම් සඳහා ප්‍රමුඛතාවය ලබා දීමට පදනම් කරගත යුතු නිර්ණායක -

පීඩාවිඳින ලද හානියේ බරපතලකම, සහාය අවශ්‍ය වන හදිසි අවශ්‍යතාව හා/හෝ ආසන්නත්වය, පීඩාවට පත් තැනැත්තන්ගේ දරිද්‍රතා මට්ටම හා පීඩාවට පත් තැනැත්තාගේ අනාරක්ෂිත බව මත පදනම්ව තනි හානිපූරණයන් ලබාදීමේදී ප්‍රමුඛතාවය ලබාදිය යුතු වේ. විශේෂයෙන්ම, පනතෙහි එන විධිවිධාන අනුව[6], තනි හානිපූර්ණයන් ප්‍රදානය කිරීමේදී කාන්තාවන්, ළමුන් හා ආබාධ සහිත තැනැත්තන් ආදී අනාරක්ෂිත තැනැත්තන් සඳහා ප්‍රමුඛත්වය ලබාදිය යුතු ය. අයදුම්පත් සඳහා ප්‍රමුඛත්වය ලබාදීමේ දී අනෙකුත් කරුණු අතුරින් පහත කරුණු පිළිබඳව අවධානය යොමු කළ යුතු ය.

(අ) අයදුම්කරු ඉතාමත් දිළිඳුභාවයට පත් වී ඇති අවස්ථාවකදී හා/ හෝ හදිසි කරුණක් ලෙස සහාය ලබාදීමේ අවශ්‍යතාව;

(ආ) අයදුම්කරුගේ දිළිඳුබව හා අවශ්‍යතාවය අවම මට්ටමක පවතින විට ;

(ඇ) අයදුම්කරුහට ප්‍රමාණවත් ආදායම් ඉපැයීමේ හැකියාවක් ඇති නමුත් සන්තාපය හඳුනාගත් බව දැක්වීමක් ලෙස වන්දි ලබා දීම.

8. තත්‍යභාවය සත්‍යාපනය කිරීමේ නිර්ණායක -

ව්‍යවස්ථාපිත අවශ්‍යතාවය අනුව හානිපූරණ රෙජීමය වින්දිත කේන්ද්‍රීය විය යුතු වීම යනු පීඩාවට පත් තැනැත්තන් හට හානිපූරණ ක්‍රියාවලිය සඳහා දැරිය හැකි ආකාරයේ පහසු ප්‍රවේශයක් තිබීමය. මෙහිදී, ගැටුම් අතරතුරදී හා අවතැන්වීම් අතරතුරදී පීඩාවට පත් තැනැත්තන් විශාල සංඛ්‍යාවකගේ වටිනා පෞද්ගලික ලිපිලේඛන හා උල්ලංඝනයවීම් පිළිබඳ සහතික විනාශ වී හෝ අස්ථානගත වී තිබීම හෝ ඒවා ලබා ගැනීමට නොහැකිවීම විශේෂයෙන්ම හඳුනාගත යුතු ය. එම නිසා සහන සඳහා යෝග්‍යතාව හඳුනාගැනීමේදී වඩාත් නම්‍යශීලී ප්‍රවේශයක් අනුගමනය කිරීම අත්‍යාවශ්‍ය වේ.

ඒ හේතුවෙන්, පනතේ හරය තහවුරු කිරීමේදී, දීර්ඝ ලිපිලේඛන හා කාර්යපටිපාටිවල අවශ්‍යතාවයන් ඇතුළත් කරමින් මෙම ක්‍රියාවලිය සංකීර්ණ නොකිරීමට සැලකිළිමත්වනු ඇත. අයදුම්කරුවන්ගෙන් විශාල ප්‍රමාණයක් ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවලින් පැමිණෙන බවත්, විස්තරාත්මක ලේඛන හෝ විභාග කිරීම් ඇතුළු විධිමත් ක්‍රියාපටිපාටියක නිරතවීමට තරම් දැනුමක්, ධාරිතාවක් හෝ සහන සුරක්ෂිත කිරීම සඳහා මූල්‍යමය සම්පත් නොමැති බවත් මනසේ තබාගෙන, තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සරල පරිශීලනයට හා ප්‍රවේශයට පහසු එකක් බවට පත්කළ යුතුය. තත්‍යභාවය තහවුරු කිරීම සඳහාවන පරීක්ෂණය සාධාරණ එකක් විය යුතු වේ, එනම් හානිපූරණය සඳහා වන කාර්යාලය විසින් යෝග්‍යතාවය සඳහා සාධාරණ හා විශ්වාසනීය සාක්ෂි පිළිගනු ඇත.

9. මියගිය තැනැත්තන් අනුස්මරණය කිරීම හා ස්මාරක සඳහාවන නිර්ණායක -

පනතෙහි දක්වා ඇති පරිදි අනුස්මරණය කිරීම යනු මියගිය තැනැත්තන්ගේ පවුල්වලට හා ආදරණීයයන්ට ශෝකය ප්‍රකාශ කිරීමට ඇති චිත්තවේගීය අවශ්‍යතාවය, මියගිය තැනැත්තන් අනුස්මරණ හා සිහිපත් කිරීම මිස, දේශපාලනික සටන් පාඨ හෝ විරෝධතා ලෙස මහජන ප්‍රදර්ශනයක් සිදු කිරීම ඉන් අදහස් නොකරයි. පනත යටතේ අදහස් කර ඇති සාමූහික වින්දිතයන් හට සිදු කරන ප්‍රදානයක් ලෙස, කිසිදු වෙනස්කමකට භාජනය නොකර සම්පූර්ණ ගැටුම පුරාවටම මියගිය තැනැත්තන් අනුස්මරණය කරමින් හෝ, විශේෂයෙන් පාස්කු ඉරුදින ප්‍රහාරය වැනි සිදුවීම් අතරතුරදී මියගිය තැනැත්තන් අනුස්මරණය කරමින් එනම් උදාහරණයක් ලෙස උද්‍යානයක් වැනි පොදු අවකාශයක් ඔවුන් වෙනුවෙන් නම් කිරීම හෝ, අතීතයේ සිට ජාතීන් අතර පැවති සමගියේ ඉතිහාසය විදහා දැක්වෙන ආකාරයේ කෞතුකාගාරයක් ඔවුන් වෙනුවෙන් ඉදිකිරීම ආදිය අදහස් කරන අතර ත්‍රස්තවාදීන් හෝ බෙදුම්වාදීන් කුමන ආකාරයකින් හෝ අනුස්මරණය කිරීම මෙයට ඇතුළත් නොවේ.

10. පීඩාවට පත් විශේෂ කණ්ඩායම්වල විශේෂ අවශ්‍යතා සපුරාලීම -

පීඩාවට පත් විශේෂ පුද්ගල කණ්ඩායම්වල විශේෂ අවශ්‍යතා හඳුනාගැනීමේ දී, ඔවුන්ගේ තත්ත්වයන් මත පදනම්ව, පහත දක්වා ඇති සුවිශේෂී කණ්ඩායම් ද ඇතුළුව එවැනි විශේෂ අවශ්‍යතා ඇති කණ්ඩායම්වල අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහාවන සුවිශේෂී හානිපූරණයන් හානිපූරණ වැඩසටහනට ඇතුළත් කළ යුතු ය. -

(අ.) කාන්තාවන් ;
(ආ.) ළමුන් ;
(ඇ.) වැඩිහිටි පුද්ගලයන් ;
(ඈ.) රජයේ හමුදාවන්, පොලීසියේ හා සිවිල් ආරක්ෂක දෙපාර්තමේන්තුවේ ආබාධිත තත්ත්වයට පත් වූ නිලධාරීන් ද ඇතුළුව ආබාධ සහිත තැනැත්තන් ;
(ඉ.) අවතැන් වූ පුද්ගලයින් ;
(ඊ.) රජයේ හමුදාවන්, පොලීසියේ හා සිවිල් ආරක්ෂක දෙපාර්තමේන්තුවේ සේවය කරන ලද ක්‍රියාන්විතයේ දී අතුරුදහන් වූ නිලධාරීන්ගේ පවුල්වල සාමාජිකයන් ද ඇතුළුව අතුරුදහන් වූ/ මියගිය තැනැත්තන්ගේ පවුල්වල සාමාජිකයන් ;
(උ.) ලිංගික හිංසනයන්ට ගොදුරු වූවන් ;
(ඌ.) හිටපු ළමා සොල්දාදුවන් ද ඇතුළුව පුනරුත්ථාපනය කරන ලද හිටපු එල්.ටී.ටී.ඊ. සාමාජිකයන්.

[6] පනතේ 12(1) (ඇ) හා (ඈ) වගන්ති

EOG 03 - 0732

ශ්‍රී ලංකා රජයේ මුද්‍රණ දෙපාර්තමේන්තුවේ මුද්‍රණය කරන ලදී.